Dönemsel Raporların ışığında ortaya konulan sorun ve sorular
Türkiye ile ilgili 6. dönemsel raporun ele alındığı oturum notları
(CEDAW/C/TUR/6).

Genel

1. Lütfen, raporun hazırlanma sürecine ilişkin daha fazla bilgi sağlayınız. Bu bilgiler devletin hangi birim ve kurumlarının bu sürece dahil olduğuna, ne ölçüde ve ne şekilde katıldıklarına ve raporun devlet tarafından benimsenip meclise sunulup sunulmadığına ilişkin veriler içermelidir. Lütfen genel anlamda sivil örgütlerin ve özelde de kadın örgütlerinin raporun hazırlanışına ne ölçüde katıldıklarına ilişkin de bilgiler sağlayınız.

2. Rapor, Sözleşme tarafından ele alınan pek çok alanda kadının durumunu cinsiyet ayrımı üzerinden değerlendiren yakın tarihli ama sınırları dar tutulmuş istatistiksel veriler içerir. Lütfen Sözleşme'nin belirlediği alanlardaki cinsiyet ayrımcılığına ilişkin mevcut durumu gösteren verileri arttırmak üzere Hükümet'in ne gibi girişimlerde bulunmayı planladığını belirtiniz ve bu türden verilerin hem politika ve program geliştirilmesinde hem de kadın ve erkekler arasındaki fiili eşitliğin sağlanması yönündeki ilerlemelerin takip edilmesinde nasıl kullanıldığını açıklayınız.

Anayasal, yasal ve kurumsal çerçeve

3. Daha önceki tamamlanmış değerlendirmelerinde (CEDAW/C/TUR/CC/4-5, parag. 23-24) Komite, İktidar partisine Anayasa'ya ya da ilgili yasa maddelerine kadınlara karşı ayrımcılıkla ilgili Sözleşme'nin 1. maddesiyle uyumlu bir tanımlama konulması tavsiyesinde bulunmuştur. Komite aynı zamanda İktidar partisine başta parlamenterler, adli makamlar ve hukuk insanları olmak üzere kamuoyunu hem bu Sözleşme hem de kadınlara karşı ayrımcılığın boyutları ve ne anlama geldiği hakkında bilgilendirmesi yönünde de tavsiyelerde bulunmuştur. Lütfen bu çabaların içerisinde, doğrudan ve dolaylı ayrımcılığı da içerecek şekilde, kadınlara yönelik ayrımcılığa ilişkin bir tanımlama yapılıp yapılmadığını ve Sözleşme'nin 1. maddesiyle uyumlu bir şekilde bu yönde kamusal ve kanuni olarak atılan adımların olup olmadığını da belirtiniz. Sözleşme'nin hükümlerinin ulusal mahkemelerde kendine yer bulup bulmadığına ilişkin bilgilerin yanı sıra bununla ilgili dava örneklerini de sağlayınız.

4. Daha önce tamamlanmış değerlendirmelerinde (CEDAW/C/TUR/CC/4-5, parag. 25-2) Komite, İktidar partisine Sözleşme'nin 2. maddesiyle uyumlu yasal düzenlemeleri gerçekleştirmek üzere hiç vakit kaybetmeden kalan diğer ayrımcı yasa maddelerinin değiştirilmesine öncelik tanıması tavsiyesinde bulunmuştur. İktidar partisinin raporu (CEDAW/C/TUR/6) kadınlara karşı ayrımcılığı en aza indirmeyi ve ortadan kaldırmayı hedefleyen yasa ve tedbirler üzerinde durmaktadır. Lütfen ilgili zaman zarfında bu yasa ve tedbirlerin tüm ülke dahilinde verimli ve etkin bir şekilde uygulamaya geçirilip geçirilmediğine ilişkin ayrıntılı bilgiler sağlayınız. Aynı zamanda Türk Medeni Kanunu'ndaki değişikliklere ilişkin taslak metinle ilgili ayrıntılı ve güncelleştirilmiş bilgiler de sağlayınız. İktidar partisinin raporu ayrıca Türk Ceza Kanunu'ndaki kadınların aleyhinde işleyen , halihazırda kamuoyu tarafından da tartışılan ve Komite'nin daha önceki tamamlanmış değerlendirmelerinde (CEDAW/C/TUR/CC/4-5, parag. 25) de ele alınmış olan yasalar üzerinde de durmaktadır. Lütfen bu hükümleri kaldırmayı hedefleyen girişimlere ilişkin ayrıntılı bilgiler sağlayınız.

5.Daha önceki tamamlanmış değerlendirmelerinde Komite, İktidar partisine aralarında hükümet kurumları, politikacılar, parlamenterler, kadın ve insan hakları örgütlerinin de yer alacağı şekilde kamuoyunu kadınların kanunen ve fiilen eşit haklara sahip olmasını garanti altına alacak ve bu doğrultuda gereken diğer adımları atmayı sağlayacak şekilde bilgilendirmesi ve eğitmesi yönünde tavsiyelerde bulunmuştur. Sözleşme'nin prensiplerinin yanı sıra tamamlanmış

değerlendirmelerin de geniş çaplı bir şekilde kamuoyuna duyurulması amacıyla Hükümet tarafından sürdürülen kampanyalar ya da diğer girişimler hakkında da bilgiler sağlayınız. Lütfen aralarında avukatların, yargıçların, hakimlerin, savcıların ve Sözleşme'nin uygulanmasından sorumlu olan diğer tarafların da yer alacağı adli mercilerin iktidar partisinin Sözleşme'ye karşı taşıdığı yasal sorumluluklar hakkında Hükümet tarafından ne şekilde ve ölçüde bilgilendirildiğine ilişkin de bilgiler sağlayınız.

Programlar ve eylem planları

6. Raporda 2005-2015 yılları arasında İktidar partisinin ilgili hedef, öncelik ve ödevlerini tespit eden Ulusal Stratejik Eylem Planı dahilindeki Sağlık Sektörü için Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı da ele alınmıştır. Plan'a tahsis edilmiş olan malzeme ve insan kaynaklarının yanı sıra Plan'ın ülkenin dört bir yanında ne ölçüde hayata geçirildiğini değerlendirmek üzere ne gibi göstergelerin ve zamana dayalı hedeflerin belirlendiğine ilişkin de daha fazla bilgi sağlayınız.

7.Rapor kamuoyu politikaları için bir zemin yaratmak üzere şiddetle ilgili sorunlara taraf olan tüm kesimlerin katılımıyla hazırlanmış olan Kadına yönelik Aile içi Şiddetle Mücadele için Ulusal Eylem Planı'nı (2007-2010) da ele almaktadır. Lütfen Plan'a tahsis edilmiş olan malzeme ve insan kaynaklarının yanı sıra Plan'ın ülkenin dört bir yanında ne ölçüde hayata geçirildiğini değerlendirmek üzere ne gibi göstergelerin ve zamana dayalı hedeflerin belirlendiğine ilişkin de ayrıntılı bilgiler sağlayınız.

8. Daha önce tamamlanmış olan değerlendirmelerinde Komite, İktidar partisinden Hükümet'in ekonomik planlarında (CEDAW/C/TUR/CC/4-5, parag. 40) cinsiyetle ilgili belli bir bakış açısının benimsenip benimsenmediğine ilişkin bilgiler sunmasını rica etmiştir. Lütfen bu doğrultuda Hükümet tarafından atılmış tüm adımlara ilişkin ayrıntılı bilgiler sağlayınız..

Geçici Özel Tedbirler

9. Lütfen kadın ve erkekler arasındaki fiili eşitliği sağlamak üzere Sözleşme'nin 4. maddesinin 1.paragrafı ve Komite'nin 25 No'lu genel tavsiyesiyle uyumlu olacak şekilde Hükümet tarafından alınmış olan geçici özel tedbirler hakkında da bilgiler sağlayınız.

Basmakalıp ve kültürel uygulamalar

10. İktidar partisinin raporu günlük hayatın içinde kadın ve erkeklerin rollerine ilişkin negatif sosyokültürel davranış örüntülerini değiştirmek ve kadının sosyal hayattaki konumunu geliştirmek amacıyla Türkiye dahilinde yürütülen sayısız girişimi de ele almaktadır. Komite'nin daha önceki tamamlanmış değerlendirmelerini (CEDAW/C/TUR/CC/4-5, parag. 29-30) de göz önüne alarak lütfen diğerlerinin yanı sıra sivil toplum örgütleri, kadın örgütleri ve cemaat önderleriyle işbirliği içinde kadına karşı ayrımcılığı körükleyen geleneksel ve kültürel uygulamaları ortadan kaldırmak amacıyla getirilen tedbirlere ilişkin de ayrıntı bilgiler sağlayınız.

Kadına karşı şiddet

11. Daha önceki tamamlanmış değerlendirmelerinde /CEDAW/C/TUR/CC/4-5, parag. 27-28), Komite, İktidar partisini aile içi şiddet de dahil olmak üzere kadına yönelik şiddetle mücadele etmek ve bunu engellemek üzere yürüttüğü çalışmaları daha da yoğunlaştırması için çağrıda bulunmuştur. Komite'nin kadına yönelik şiddete ilişkin olan 19 No'lu genel tavsiyesini de göz önünde bulundurarak, aralarında suçluları yargı karşısına çıkarmanın, kurbanlara kanuni destekte bulunmanın ve değişik gruplar (polis, avukat, sağlık ve sosyal güvenlik çalışanları ile yargı yetkilileri gibi) ve genel olarak da kamuoyu dahilinde kapasite artırımına ve bilgilendirmeye dayalı programları hayata geçirmenin de yer aldığı her türden yöntemle kadına yönelik şiddetle mücadele etmek üzere çok kapsamlı bir strateji geliştirmek amacıyla atılan

adımlara ilişkin daha fazla bilgi sağlayınız. Ayrıca lütfen kadına yönelik şiddeti İzleme Komitesi'ne ilişkin de daha fazla bilgi sağlayınız.

12. İlgili dönem boyunca kaç kadın ve genç kıza yönelik şiddet vakasının rapor edildiğine ilişkin de bilgi sağlayınız. Lütfen ayrıca kadına yönelik şiddet suçu işleyen kaç suçlunun aynı dönem zarfında mahkemeye çıkarılıp cezaya çarptırıldığına ilişkin de ayrıntılı bilgiler sağlayınız.

13. Rapor Türk Ceza Kanunu'nda kadına yönelik şiddetle mücadele etmek üzere yapılan değişiklikleri de ele almaktadır. Aynı zamanda Töre ve Namus cinayetlerinin ve Kadın ve Çocuklara yönelik şiddetin arkasındaki nedenleri ve bu doğrultuda alınması gereken tedbirleri ele alan Meclis Araştırma Komisyonu'na da atıfta bulunmaktadır. Lütfen bu dönem zarfında meydana gelmiş olan töre cinayetlerinin sayısına, bu suçlulardan kaç tanesinin adaletin karşısına çıkarıldığına ve kaç tanesinin ceza aldığına ilişkin de ayrıntılı bilgiler sağlayınız.

Kadınların yasadışı yollarla çalıştırılması ve cinsel istismarı

14. Mevcut rapor İktidar partisince yasadışı insan ticaretiyle mücadele etmek üzere ortaya konulan girişimlere de atıfta bulunmaktadır. Rapor aynı zamanda insan ticareti ve kadınların fuhuş sektörü içinde istismar edilmesiyle ilgili suçları cezalandırmaya dönük farklı yasa maddelerine de atıfta bulunmaktadır. Lütfen söz konusu zaman zarfında bu türden suçları işledikleri için kaç kişinin mahkemeye çıkarılıp cezaya çarptırıldığına ve kaç kadının insan ticareti ve cinsel istismarın mağduru olduğuna ilişkin istatistiksel bilgiler sağlayınız. Lütfen ayrıca kadın ve genç kızları bu türden durumları rapor etmelerinin ne kadar önemli olduğu konusunda bilgilendirmeyi amaçlayan girişimleri de belirtiniz.

15. Rapor yasal mercilerin dikkatini insan ticaretine çekmek amacıyla polis kuvvetleri, hakimler ve savcılara yönelik olarak yürütülen eğitim faaliyetlerine de ele almaktadır. Aynı zamanda farkındalığı arttırmak ve hem potansiyel mağdurlara hem de kamuoyuna gerekli bilgileri ulaştırmak amacıyla yürütülen sayısız kampanyaya da göndermede bulunmaktadır. Lütfen bu kampanya ve girişimlerle ilgili daha fazla bilgi sağlayınız. Aynı zamanda lütfen insan ticaretinin mağduru olan kadın ve genç kızların karşı karşıya kaldığı potansiyel ayrımcılık uygulamalarıyla mücadele etmek üzere alınmış olan, eğer alınmışsa tabi, önlem mahiyetindeki ve uzun erimli tedbirler hakkında da bilgiler sağlayınız.

16. Rapor insan ticareti mağdurlarının ücretsiz olarak yararlanabileceği acil durum hizmetleri, şikayette bulunabilecekleri telefon hatları ve barınabilecekleri sığınma evlerinin de aralarında yer aldığı farklı hizmetlere de değinmektedir. Söz konusu zaman zarfında kaç kadın ve genç kız bu türden hizmetlerden yararlanmıştır lütfen belirtiniz.

Karar alma mekanizmalarına katılmak ve uluslararası düzeyde temsil edilmek

17.İktidar partisinin raporu kadının siyasi ve toplumsal yaşamda ne kadar sınırlı bir şekilde temsil edildiğini ortaya koymaktadır. Daha önceki tamamlanmış değerlendirmelerinde Komite, İktidar partisini kadınların sosyal yaşamın hemen her alanında, ister seçim isterse de atama yoluyla olsun, tam anlamıyla temsil edilebilmesi için gereken tedbirleri alması yönünde teşvik etmiş ve İktidar partisine Meclis'teki, devlet organlarındaki ve Dışişleri bünyesindeki kadınların sayısını arttırmak üzere Sözleşme'nin 4. maddesinin 1. paragrafı ve Komite'nin 25. genel tavsiyesiyle uyumlu geçici özel tedbirler alması yönünde tavsiyede bulunmuştur. Lütfen bu doğrultuda hükümet tarafından gerçekleştirilen girişim ve çabalara ilişkin ayrıntılı bilgiler sağlayınız.

Eğitim

18. Daha önceki tamamlanmış gözlemlerinde Komite İktidar partisine değişik etnik gruplardan gelen ve başta kırsal bölgelerde yaşayanlar olmak üzere anadili Türkçe olmayan kadınlar ve genç kızların karşılaştığı eğitimle ilgili dezavantajların ve tespit edilen bölgesel eşitsizliklerin (CEDAW/C/TUR/CC/4-5, parag. 34) ortadan kaldırılması için bu amaç doğrultusunda daha fazla sayıda poltika ve program geliştirmesi tavsiyesinde bulunmuştur. Lütfen bu bağlamda Hükümet tarafından yürütülen tüm çabalara ilişkin ayrıntılı bilgiler sağlayınız. Aynı zamanda ana dili Türkçe olmayan kaç kadın ve genç kızın eğitim programlarından faydalandığına ilişkin istatistiksel bilgiler de sağlayınız.

19. Lütfen Türkiye'deki erken evlilik ve genç kızlar arasındaki hamilelik vakaları ve bunun kızların eğitimdeki başarıları üzerindeki etkileri hakkında ayrıntılı bilgiler sağlayınız. Lütfen ayrıca eğitimlerine devam edebilmeleri için hamile genç kızlar ya da genç annelere yönelik destek programları hakkında da bilgiler sağlayınız. Raporda Sağlık Bakanlığı ile UNFPA işbirliğiyle geliştirilen Gençlerin Hamilelikle ilgili Bilgi ve Hizmetleri alması için Gereken Stratejileri Geliştirme Projesi de ele alınmaktadır. Lütfen bu programın içeriğine ilişkin bilgiler sağlayınız.

20. İktidar partisi raporu kadınların teknik ve mesleki okullarda sınırlı düzeyde temsil edildiğini ortaya koymaktadır. Daha önceki tamamlanmış değerlendirmelerinde Komite, iktidar partisine kadının eşit haklar ve ekonomik fırsatlar kazanabilmesi ve kadına yönelik basmakalıp davranışların ortadan kaldırılabilmesi için eğitimin ne kadar önemli olduğunu anlatan farkındalık arttırıcı girişimlerde bulunmasını tavsiye etmiştir. Lütfen Hükümet tarafından kadın ve genç kızların her türden eğitim fırsatından yararlanmasını sağlamaya dönük hangi tedbirlerin alındığını ayrıntılı bir şekilde aktarınız.

21. Kızların eğitimlerini yarıda bırakmasının nedenleri arasında raporda (CEDAW/C/TUR/CC/4-5, parag. 33-34) ekonomik ve geleneksel gerekçelerin yanı sıra ailelerin eğitimde önceliği erkek çocuklara tanıması da gösterilmiştir. Lütfen eşit eğitim olanaklarına kavuşmak söz konusu olduğunda kızların karşılaştığı ayrımcılığa sebep olan basmakalıp davranışları ortadan kaldırmak amacıyla hükümet tarafından alınan tedbirlere, okul kitaplarının ve müfredatın yeniden gözden geçirilmesi gibi, ilişkin bilgiler sağlayınız. Ayrıca lütfen Hükümet tarafından kızların eğitim görmesinin önemini anlatmak üzere başlatılan girişimlere ilişkin de ayrıntılı bilgiler sağlayınız. Hükümetin okul alanlarında türban ve başörtüsü takılmasını yasaklama kararı almasının kızların eğitim hakkını ne şekilde etkilediğiyle ilgili herhangi bir çalışma gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini de belirtiniz.

İSTIHDAM

22. Rapor işgücüne katılım açısından kadınlarla erkekler arasındaki muazzam farkı ortaya koymakta ve işgücüne katılmak için eğitimin çok önemli bir etmen olduğu gerçeğini vurgulamaktadır. Lütfen özellikle eğitimle ve kadınların eğitilmesiyle ilgili alanlarda olmak üzere Hükümet tarafından mesleki ayrımcılığı ortadan kaldırmak üzere gerekleştirilen tüm tedbir ve çabalara ilişkin ayrıntılı bilgiler sağlayınız. Lütfen İktidar partisinin kadınların istihdama eşit bir şekilde katılmasını fiilen hızlandıracak herhangi bir politika benimseyip benimsemediğini belirtiniz. Eğer cevabınız olumluysa, bu politikayı hayata geçirmek üzere ne tür adımlar atıldığını belirtiniz.

23. Raporda, her ne kadar maaş söz konusu olduğunda kadınlarla erkekler arasında herhangi bir fark olmadığını ortaya konulsa da, karı kocanın her ikisinin de devlet için çalıştığı vakalarda aile geçim yardımı ödeneğinin sadece kocaya verildiği vurgulanmaktadır. Lütfen istihdam alanında kadına karşı ayrımcılığı destekleyen hükümlerin yürürlülükten kaldırılması için hükümet tarafından gösterilen tüm çabalara ilişkin ayrıntılı bilgiler sağlayınız. Rapor aynı zamanda aile

mirasını düzenleyen taslak yasaya da değinmektedir. Lütfen bu taslak yasanın içeriği ve bugünki durumu hakkında da ayrıntılı bilgiler sağlayınız.

24.Lütfen sosyal hizmetler sayesinde istihdamın daha kolay bir parçası olabilmesini garanti altına almak amacıyla çalışan kadınlara ne türden çocuk bakımı hizmetleri bulunduğu, kaç çocuğun kreş gibi eğitim alabileceği programlara erişme şansı olduğuna ilişkin ayrıntılı istatistiksel bilgiler sağlayınız.

Sağlık

25. Rapor kadınların mevcut sağlık sisteminden yararlanmasının önünde herhangi bir yasal düzenleme olmamasına rağmen, kırsal ya da yoksul yerleşim yerlerindeki kadınların daha düşük bir sosyal statüye sahip olduklarını ve ekonomik açıdan bağımsızlıklarını kazanamadıkları için sağlık kurumlarına sevk edilebilmeleri için eşlerinin ya da akrabalarının onayına ihtiyaç duyduklarını ortaya koymaktadır. Lütfen kadınların, özellikle kırsal ya da yoksul kesimlerdekilerin, sağlık sistemine erişimlerinde karşılaştıkları ayrımcılığın ortadan kaldırılması amacıyla hükümet tarafından alınan tedbirlere ilişkin ayrıntılı bilgiler sağlayınız.

26. Rapor kadınlara sağlık hizmetleri sunmak üzere hayata geçirilen değişik programlara da değinmektedir. Bu bağlamda, rapor anne ve çocuk sağlığı ile aile planlaması hizmetlerinin ulusal programlar içinde öncelikli bir yere sahip olduğunun altını çizmektedir. Lütfen başta Güneydoğu Anadolu bölgesi olmak üzere hâlihazırda hayata geçirilmekte olan programlar hakkında ayrıntılı bilgiler aktarınız. Lütfen bu türden programlardan kaç kadının yararlandığına ilişkin de bilgiler sağlayınız.

27. Rapor HIV/AIDS virüsü taşıyan kadınlar ve genç kızların mevcut sayısı hakkında herhangi bir bilgi içermemektedir. Lütfen HIV/AIDS virüsü taşıyan kadın ve kızlar hakkında ayrıntılı ve istatistiksel bilgiler sağlayın ve buna ek olarak Hükümet tarafından bu sorunla mücadele etmek üzere atılan adımlar ve girişimler hakkında da ayrıntılı bilgiler aktarınız. Bu bağlamda HIV/AIDS'e yakalanmış kadın ve genç kızlara yönelik ayrımcılığı ortadan kaldırmaya yönelik tedbir ya da yasal düzenlemelere ilişkin de ayrıntılı bilgiler aktarınız.

28. Rapor aralarında evlenmemiş kadınlar, genç kızlar ve menopoza girmiş kadınların bulunduğu grupların üreme ve ana-çocuk sağlığı hizmeti bakımından ihmal edildiğine de değinmektedir. Lütfen bu gruplar için bu türden sağlık hizmetlerini temin etmek üzere hükümet tarafından yürütülen çalışmalara ilişkin ayrıntılı bilgiler sağlayınız.

29. Rapor intihar vakalarını önlemek üzere İktidar partisince alınan tedbirlere de değinmektedir. Lütfen söz konusu zaman zarfında intihar eden kadın ve genç kızların oranına ve bu intiharların temel sebeplerine ilişkin istatistiksel bilgiler sağlayınız. Ayrıca lütfen günümüzde kadın ölüm oranının en temel nedenlerine ilişkin de ayrıntılı bilgiler sağlayınız.

Başta mülteciler ve azınlıklar olmak üzere tehlikeye açık kadınlar

30. Lütfen Türkiye'deki mülteci, sürgün edilmiş ve yeni bir yuva arayan kadın ve kızların mevcut durumlarını ve cinsel koşullarını gösteren ayrıntılı bilgiler sağlayınız. Lütfen aralarında insan ticaretine maruz kalmış kadın ve kızlar ile her türden ayrımcılığa uğramış Kürt kadınları, engelli kadınlar gibi azınlık konumundaki kadın ve kızların istihdam, eğitim ve sağlık gibi alanlardaki durumlarına ve karar alma mekanizmalarına katılım seviyelerine ilişkin veriler sağlayınız. Lütfen bu türden tehlikelere açık kadın gruplarının durumlarını iyileştirmek üzere alınan tedbirlerin işlevselliği hakkında da ayrıntılı bilgiler sağlayınız.